

W ROCZNIE WYBUCHU POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

1 sierpnia na Cmentarzu Powązkowskim od rana przychodziły mieszkańcy Warszawy, aby składać kwiaty, i naprawić znęcenie na grobach Powstańców 44 roku. Obok kwater w AK Mokotów, gdzie od niedawna stoją trzy krzyże poświęcone pamięci ofiar Katyńia, powstał ołtarzyk - pośrodku wizerunek Matki Boskiej, pomiędzy krzyżami rozpięte szapfy z napisem "Solidarność", u podstawy napis "Pamiętaj, oni są wśród nas". Wśród kwiatów - chorągiewki "S", napisy "S", "Sprawiedliwość", fragmenty wierszy. Wokół tłum ludzi.

Od 13-ej z ukrytego głosnika rozległy się dźwięki Hymnu Polski Podziemnej, śpiewano "Tu Solidarność, tu Solidarność", głos Zbigniewa Bujaka: "Sierpień stał się dla Polaków symbolem walki o naszą prawa... /.../ Powstańcy Stolicy rozpoczęli walkę o wolność i niepodległość Ojczyzny. W roku 80-tym robotnicy Wybrzeża rozpoczęli walkę o sprawiedliwość społeczną, o prawa świata pracy. Od przeszło dwóch lat kolejne pokolenia podejmują te walce na nowo! /.../ Sierpień 82 upłynąć musi, mimo naszych nadziei, pod hasłem walki. Walczyć musimy o zwolnienie ponad dwóch tysięcy naszych kolegów wsadzonych do więzień, walczyć musimy o zwolnienie pozostałych internowanych, walczyć musimy o niezależne i samorządne związki zawodowe". W dalszym ciągu audycji: wiersz we "Mszy założonej w katedrze nowojorskiej" K.Wierzyńskiego, fragmenty archiwialnego nagrania gen. T.Bora-Komorowskiego "Dlaczego dalem rozkaz do powstania w Warszawie", "Nocna modlitwa" Wierzyńskiego i na zakończenie znowu hymn Polski Podziemnej. Program powtórzono kilkakrotnie.

Ludzie słuchali w skupieniu, zostawiali, żeby usłyszeć jeszcze raz. Wciaz na pływały tiumy. Ktoś zaintonował Róże. Wszyscy wznieśli ręce w geste k. Potem podchwycili refren piosenki na melodię "Mazurka Dąbrowskiego": "Wywalczymy Polskę wolną/ krzyżem i strajkami/ Bo nas uczył Zbyszek Bujak/ jak zwyciężać mamy/. Prowadź nas Wałęso/ z Wybrzeża do Śląska/ Idzie do zwycięstwa/ Solidarność polską!".

Jednym zdaniem: Radio "Solidarność" Wielkopolski nadawało 11 VII swoją pierwszą audycję na falach dźwiękowych TV w programie I w przerwie między Polską-ZSRR. Słychać ja było w dzielnicy Grunwald. Zapowiadano nadawanie dalszych 4-minutowych audycji na falach TVP dwa razy w tygodniu w innych dzielnicach miasta. /Obserwator Wielkopolski nr 38/ +++ 6.VII w Krakowie została nadana 13-minutowa audycja Radia "S". Małopolska /Aktualności BI RIKW Małopolska nr 26/ + Przedstawiciele zastępczych KZ Bielawy, Dzierżoniowa, Świdnicy i okolic powołali 13 VI Tymczasową Miejskozakładową Komisję Koordynacyjną, podporządkowaną dolnośląskiemu RKSowi. Mała działać do czasu odwołania stanu wojennego, odwieszenia NSZZ "S" i wznowienia działalności demokratycznie wybranej MKK z T. Frankowskim. /Z rąk do rąk, pismo TMKK/ +++ We Wrocławiu istnieje sieć Komitetów Oporu Społecznego: działa ok. 100 KOS-ów, biblioteka /2500 tytułów/, kluby dyskusyjne, wchodzą pismo KOS. /Z dnia na dzień nr 75/ +++ Przedsiębiorstwa budowlane Szczecina /KBO-1, SPBO-2, SPBO-3, SPBP, SPTS, SPUSB/ na posiedzeniu regionalnej Komisji Koordynacyjnej Budownictwa NSZZ "S" 24.VI zadeklarowały, że podporządkują swoją działalność decyzjom Zarządu Regionu Pomorza Zachodniego. /"S" Pomorza Zach. nr 34/ +++ We Wrocławiu powstało Porozumienie Solidarności Walczącej z delegatem na I KZD NSZZ "S" Kornelkiem Morawieckim. /P zostaje ono poza Związkiem, choć blisko współpracuje z RKS Dolny Śląsk. Jego celem jest dążenie do niepodległej Rzeczypospolitej Solidarnej./ Solidarność Walcząca nr 8/ + 22.VII pod Pomnik Zamordowanych Profesorów na pl. Grunwaldzkim we Wrocławiu przeszło ok. 1000 osób. Jednak zapowiedziany przez Porozumienie Solidarność Walcząca wiec pokoju nie odbył się - milicja uniemożliwiła gromadzenie się pod Pomnikiem. Składano jedynie kwiaty. Ludzie zachowywali się spokojnie, ale stanowczo /sprze-/ciwiali się prowokacyjnym zachowaniem funkcjonariuszy/, h.i.n. nie dali wciągnąć kobiet do milicyjnej jeniski. /S. Walcząca nr 8/ +. Rolnicy z trzech parafii woj. skieriewickiego przekazali ważyny, woce i nabiał dla zwolnionych represyjnie z pracy mieszkańców Łodzi. Zapowiadają kolejny transport dla internowanych w Łowiczu. /Akcja konspiracyjna nr 16/25/ + Na szybach wystawowych sklepów na przeciwnie Dworca Centralnego w Warszawie pojawiły się 30 VII rano plakaty ze zdaniem przewodniczącego NSZZ "S" i napisem "Uwolnić Wałęsa" +. W Stoczni Szczecinńskiej rozlepiano ulotki na wzór dodatkowej Karty zappatrzonej na zrobione

22 lipca, gdzie w poszczególnych rubrykach wpisane były krytyczne daty z historii PRL; przez dwa następne dni służby specjalne Stoczni rewidowały prawie wszystkich przychodzących do pracy. + + + 13 VII w Hucie Warszawa na wydziale W-47 pojawiła się flaga z napisem "S" jest i będzie; na wielu innych - naklejki tej samej treści i plakaty z drogowskazem: jeden kierunek dla robotników, przeciwny dla WRONY, PZPR i OKON. Na W-35 I Sekretarz POP Z. Kamiński osobiste zmywał ściany w ostatecznie i oplakatowanym WC. + + + 16 VII do budynku dyrekcji Huty Warszawa podrzucono cuchnącą substancję - prze kilka godzin nie można tam było normalnie pracować. + + + 13 VII rano przez trakcję kolej elektryczną w pobliżu Pafawagu /Wrocław/ przerzucono transparent "S". Maszyniści przejeżdżający po ciągów opuszczali pantografy. Transparent zdjęto dopiero w południe. /S. Walcząca nr 7/ + + + W Lublinie na placu przy ul. Sportowej posiano trawą napis "Solidarność /S. Walcząca nr 7/ + + + 13 VII w Krakowie na jednym z budynków wisiał przez 3 godziny plakat "S" była, jest i będzie", a pod tym napisem: "S będzie, nawet gdy powódowany strachem zdejmiesz ten napis". /SI RKW Małopolska nr 18 A/ + + + Pod siedzibę ZEP w Szczecinie przyniesiono 13 VI kilkadziesiąt książek Rakowskiego, Przymanowskiego, Zukrowskiego, Zaremby, ostatecznie pieczęatkami "kolaborant" i "pod but". /S Pomorza Zach. nr 34/ + + + Dotarła do nas informacja, że żadne z warszawskich biur projektowych, którym zaproponowano wykonanie projektów adaptacji budynku ZR Mazowsze na szpital, nie przyjęło oferty. + + + Z apełu warszawskiej służby zdrowia /lipiec 82/: "... przystąpienie do tzw. nowych związków, jeśli by one powstały, będzie z naszej strony rezygnacją z celów, o które walczyliśmy w NSZZ "S". Oddzielenie służby zdrowia od klasy robotniczej uczyni nowy związek tak samo słabym jak poprzednio branżowy /.../. + + + Mieszkańcy Wrocławia wychodzący 13 VII po mszy w Katedrze stanęli w obronie zatrzymanego przez ZOMO młodego chłopaka ze znaczkiem "S". Udało mu się zbiec. /S. Walcząca nr 7/ + + + Przedstawiciele 16-kóŁ "S" warszawskich instytucji kultury proponują prowadzenie od 1 VIII ogólnopolskiej akcji na rzecz uwolnienia Lecha Wałęsy /ulotki, napisy, listy do Episkopatu, władz PRL i organizacji międzynarodowych oraz nabożeństwa/ + + + W kościele św. Brygidy w Gdańsku przy tablicy poświęconej zabitym w 70 r. ludzie przypinają kartki: "Pamięci zamordowanych 3 V w Warszawie", "Pamięci zamordowanych w Lublinie" /Sygnał nr 22/ + + +

Do żołnierzy i milicjantów. Redakcja wrocławskiego "Z dnia na dzień" w nrze 75 publikuje odezwę do milicjantów: "Władza chce zniewolić Polaków Waszymi rękami. Czy chcecie być znienawidzonymi przez naród specami od brudnej roboty? Czy chcecie kojarzyć się wyłącznie z pałkami i gazowymi granatami? Pamiętajcie: każda akcja przeciwko społeczeństwu, w której bierzecie udział, jest także akcją przeciw WAM. I przeciwko Waszym rodzinom - żonom, matkom, dzieciom... Żyją przecież wśród nas i na nie bezpośrednio spada wrogosć społeczeństwa /.../. Zdejmijcie z nich ciężar nienawiści /.../. Pamiętajcie, że krew przelana w interesie władzy spadnie również na Wasze głowy".

W lipcu ponownie kolportowano w Warszawie ulotki Komisji Robotniczo-Żołnierskiej Ursusa z apelami do żołnierzy i poborowych: "... Kiedy znów kazać Wam strzelać do robotników - staniecie po naszej stronie! Bądźcie z narodem, nie z WRONĄ! Twórzcie komisje robotniczo-żołnierskie! ..."

"Oblicze tygodnia", rubryka informacyjna w biuletynie Komitetu Warszawskiego PZPR "Aktualności" z 14 VII w trzech czwartych poświęcona jest "S" i przejawom oporu społecznego. Dowiadujemy się, że najczęściej ulotki ujawnione w woj. wałbrzyskim i gdańskim, m.in. w Stoczni Komuny Paryskiej. W warszawskich zakładach pracy "Nowotko", "Farum" i MZK pojawiły się ulotki wzywające do strajku generalnego i obchodów rocznicy Sierpnia 80; w woj. wałbrzyskim, m.in. w kopalni Nowa Ruda, w Kłodzku, w dzierżoniowskiej Diorze - nawiązujące do walki o urzeczywistnienie dążeń "S"; we wrocławskim Dolmeliu - apelujące o bojkot średków masowego przekazu, udział w mszach 13. VII i przerwanie tego dnia o 12 na jedną minutę wszelkich czynności. W Gdańsku w pobliżu Pomnika kolportowane są ulotki z nazwiskami "zdrójców narodu polskiego", a do żywiołek - jak pisze biuletyn - "dołączają kilkuosobowe grupy młodzieży, które oświetlają" zajścia z 14 i 17 XII ub.r. oraz incydenty z 1 i 3 V ubr." + + +

Dotarły do nas: Mysł niezależna nr 8 z 6.82; Kierunki nr 14 i 15 z 1 i 12 VII; S Podziemna nr 39 z 12 VII; Opornik nr 21 i 22 z 12 i 19 VII oraz nr 23 z 26 VII;

Wiadomości nr 36 z 5 VII; Równość nr 1 z V 82; Tygodnik Mazowsze nr 21 z 14 VII; KOS nr 10 z V 82; Wolny Głos Ursusa nr 22 z 18 VII, z dodatkiem Vademecum dla działacza "S"; Szeptus, czasopismo przesiębiorstw geodezyjnych Warszawy i województwa nr 14 z 13 VII; Termit, biuletyn zakładów Warzyńskiego nr 1 z 13 VII. Dolny Śląsk: BI Politechniki Wrocław. nr 4 i 5 z czerwca; Dłon, dwutygodnik Wróćławskiego Komitetu Pomocy Społ., nr 9 z czerwca; Wolna Kultura nr 5 z 23 IV; KOS-2 z 21 VI; S Walcząca nr 4, 7 i 8 z 4 i 25 VII i 1 VIII; Przegląd Prasy nr 2 z 3 V; Aspekt nr 11 z 1-6 VI; Wolny Związek nr 3, z czerwca; Z dnia na dzień 72, 73, 75, 76 z 8, 11, 20, 25 VII; Biuletyn Dolnośląski nr 4-57, kwiecień-maj; FAT nr 16/82 z 27 VII; Z rak do rak, pismo TMKK Dzierżoniów, Bielawa, Świdnica 11/7; Zagłębie Miedziowe Głogów, Lubin, Palkowice nr 27; "S" Zagłębia Miedziowego Legnica nr 54 z 1-7 VI.

Małopolska: Zamorządność nr 20 z 10 VII; Kurier Studencki nr 7 z 18 VI; Kronika Małopolska nr 11 i 12 z 18 VI i 6 VII; Krzyk /studencka grupa oporu/ 6 z 28 V; Montinowiec nr 14 i 15 z 26 VI i 1 VII; Wolny Głos Nauczyciela nr 4 z czerwca; SI RKW Małopolska nr 18 A i B; Hutnik nr 15 i 16 z 9 i 16 VII; Informator Małopolski nr 6 z lipca; Aktualności nr 26 z 12 VII; S Narodu nr 6 z 25 VI.

Wielkopolska: SI Konspiracyjnego ZR nr 1 z czerwca; Obserwator Wielkopolski nr 34-8; 9 Fal, biuletyn NZS UAM z 28 tygodnia wojny; Biuletyn Wojenny /S. wyższych uczelni Poznania/ nr 7 z 4 VII; Solidarni nr 27 i 28 z 11 i 18 VII; Biuletyn Wielkopolski nr 14 z 28 VII.

Śląsko-Dąbrowski: Kontakty /KOS/ Katowice/ nr 2 i 3 z 22 VI i 10 VII; Bibuła Miejski Komitet Oporu S Zabrze/ nr 33 z 22 VI; Wyzwolenie /NZS/ z 17 VI; Biuletyn Programowy TKK nr 5 z maja i nr 6 z 1 VII.

Łódź: "Solidarni" nr 29; S Walcząca /zespół III/ nr 29 z 22 VII; Akcja Konspiracyjna nr 15 i 16 z 11 i 18 VII; Przesvit 2/3 z lipca.

Gdańsk: Niezależny SI Studenckiego Komitetu Solidarności z 10 VI; Braterstwo nr 1 z 13 VI; Gryps 6 i 7 z 13 i 20 VI.

Toruń: Kontra nr 17 z 20 VII; Toruński IS nr 27 z 7 VII.

Pomorze Zachodnie: Z podziemia nr 9 z 1 VII; Od dołu nr 14/17 z 8 VII; BI ZR nr 16 z 1 VII; S Pomorza Zach. nr 34 i 35 z 1 i 5 VII.

Białystok: BI Regionu nr 25, 26, 27 z 8, 15 i 22 VII.

Częstochowa: CDN /Komitet Oporu/ nr 7 z 14 VI.

Słupsk: SI Słupskich Srodowisk Szkolnych i Twórczych nr 4 z 27 VI.

Internowani:

Kielce-Piaski: Gryps 18 i 19 z 20 i 27 VI; Nasza krata nr 14 /B/ z 28 VI, 177C z 13 VII.

KRONIKA BEZPRAWIA

W kopalniach. Dotarły do nas dodatkowe informacje o przyczynach tragicznej katastrofy w kopalni "Dymitrow" w Rybniku, gdzie zginęło 11 górników. 18 VI brygada zatrudniona przy budowie przekopu chodnika wentylacyjnego stwierdziła, że stężenie metanu wynosi tam 15%, tj. znacznie przekracza dopuszczalną normę. Poinformowany o tym komisarz wojskowy KWK "Dymitrow", płk. Fluciński, nakazał podjęcie pracy, zarzucając górników dezercję i grożąc sprawą karną za odmowę wykonania rozkazu.

Podobnie było przed wypadkiem w kopalni "Victoria" w Wałbrzychu 6 VI, gdzie również zgłoszono komisarzowi zagrożenie zawalem./Wiadomości nr 36/.

W kopalni "Thorez" w Wałbrzychu znacznie wzrosła ilość wypadków niezawinionych przez pracowników - w styczniu było ich 50, w lutym 56, w czerwcu - 52, podczas gdy w tych samych miesiącach ub.roku odpowiednio - 23, 33 i 32. Górnikom brakuje podstawowych narzędzi pracy i odzieży ochronnej /np. kilofów, rękawic/, pracują w warunkach uragających podstawowym przepisom bhp. /Z dnia na dzień nr 76/.